

DE ZOMER VAN MIJN LEVEN

Eén grote, opwindende belofte leek de wereld te zijn, die zomer van '46. Voor mij als vierjarige moest de ernst des levens nog beginnen, en de oorlog had ik niet bewust meegemaakt.

Eraan terugdenkend dwarrelen allerlei beelden door m'n hoofd, waarbij het onderscheid tussen geheugen en oude foto's moeilijk te maken is. Wat was er al niet te beleven!

Op een warme avond in de schemering, met m'n hoofd op mijn handen, uit het dakraam van het oude huis in de binnenstad kijkend. Gepraat en gelach buiten. Overal stoelen voor de deur, met de rugleuning naar de straat, zodat die als steuntje voor de armen kon dienen. De slager even verderop was de trotse bezitter van een grammfoon, die hij voor het open raam liet spelen. Aan de overkant, op een plat dakje, loerde een kat op iets onduidelijks. Mussen zaten nog laat in de dakgoot te tjilpen. En naarmate de avond vorderde werden de gewone geuren van het oude buurtje verdreven door die van weilanden.

Weilanden, ja, midden in de stad. Want met zo'n drie kwartier lopen had je, welke richting je ook koos, de huizen wel achter je gelaten. Die stadsrand van toen was een vreemde, avontuurlijke wereld. Straten die zomaar doodliepen tegen een rood/wit geverfd hekje, met daarachter een landschap vol brandnetels en koolzaad. Hier en daar een afgebrand of half afgebroken huis, waar je wel in had willen kijken, maar niet goed durfde. Een volkomen kaalgekapt Scheveningse Bos. Tramrails die plotseling ophielden; gefascineerd kon ik naar het wisselen van motor- en aanhangwagen staren.

Stadsuitbreidingsplannen uit de jaren dertig waren door de oorlog overvallen en alle bouwactiviteiten bevroren tot een momentopname, als een soort twintigste-eeuws Pompeji. Maar dat wist je toen nog niet.

In onze sjofele kleren sjouwden we wat af, m'n oudere zus, broers, en ik. Langs het oude stoomgemaal vol glimmend koperwerk, even achter het Zuiderpark, en verder via tuinderspaadjes naar Delft. Of langs de nog landelijke Binckhorstlaan richting Voorburg. Achter een hek liepen een paar nijldige honden, die we uitdaagden totdat we een groot gat in dat hek ontdekten. Door de duinen, het liefst over prikkeldraadhekjes, naar Wassenaar. Het hart klopte in je keel als je in de verte een duinwachter zag. Heerlijk was het.

Ik kan me niet herinneren dat ik ooit moe werd van het lopen. Een hele prestatie voor een vierjarig baasje, als je zo terugkijkt. Je had wel altijd dorst, maar gelukkig stond de rand van Den Haag toen nog vol met "pompen", openbare aansluitingen op de waterleiding. Als enige luxe was er, na een heel lange wandeling, wel eens geld om met de tram terug te gaan. Als je plotseling in de verte de bovenleiding ontdekte, en even later in de gele of blauwe tram stapte, dan was dat ook weer een feest. Nog nagenietend van de tocht, de frisse rijwind door het open raampje in je gezicht, liet je je naar huis voeren. Het leven was goed.

Er is weinig tastbaars meer van over. Het oude buurtje is drastisch gerenoveerd, en onze straat bestaat zelfs niet meer. Polderweggetjes werden verkeersaders. De rood/withekjes verdwenen en het koolzaad maakte plaats voor nieuwbouw. De trams kregen efficiënte, maar weinig romantische keerlussen. En op de hoek van de Loevesteinlaan en de Erasmusweg zul je tevergeefs zoeken naar een stoomgemaalmuseum.

Ik weet het, ik weet het. Het is nostalgie; alles leek vroeger beter. Iedereen wil de wereld het liefst zo houden zoals hij hem als kind heeft ontdekt. Komt dat misschien doordat we als volwassenen hebben afgeleerd om ons te verwonderen, en te genieten van de simpele dingen om je heen?

Mogelijk. Maar die zomer van '46 zal altijd een speciaal plekje in m'n leven blijven houden.

Kees Niestadt
April 1998